

Ludzka zwykłość

Na przedostatniej stronie swojego nowego tomiku **Barbra Wrońska** zamieściła wiersz tytułowy pisany przez negację (nie), by go zakończyć wierszem bez tytułu, gdzie pisze: *Ja / osobna / planeta / na krańcu wszechświata / Ja / suche źdźbło trawy / w bezkresie pustyni / Ja / mała kropelka // w oceanie czasu // JESTEM.*

Te chwytliwy i zbiegi retoryczne Wrońskiej nie są przypadkowe, ale sprawozdają jej doświadczenie bycia, w którym jest zakorzeniona oraz znikomości bytów, które ją w nieskończoność otaczają. Tomik natomiast otwiera wiersz – „Stworzenie”, w którym pisze: *Na początku Bóg stworzył / Niebo i Ziemię / potem / człowiek mozolnie odkrywał / drogę do piekła.*

Sądzymy, że to jest właśnie wyjaśnienie owej zwykłości człowieka, który pomimo to nieustannie dąży do boskości. Wynałazł napalm i bombę atomową, a zapomniał, co podkreśla autorka, że zabijając można również słowem i gestem.

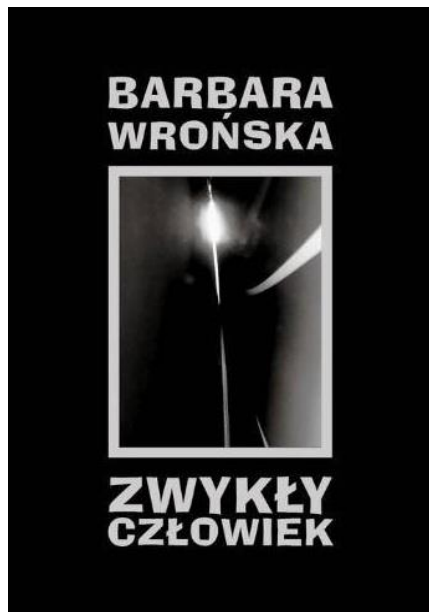
Naturą naszego gatunku jest nieustanne podążanie – przypomina – poetka ku wieczności (a właściwie boskości) i zapominanie o swej zwykłości oraz uparte podążanie przed siebie. Choć z drugiej strony w życiu codziennym wystarczy oswoić się ze światem, ale dzisiaj nie jest on „pluszowym misiem”, ale nożem *wbitym w stół / obok chleba* i przypomina piąte przykazanie – „Nie zabijaj!”. Porzucenie dzieciństwa i ciągle nawroty we wspomnieniach do niego nie ułatwiają życia wydorosłałym osobom, pochłoniętym zachłannością konsumpcyjną, czego się boi nawet współczesna Baba Jaga. Codzienne życie bowiem przypomina świat przyciśnięty „kamieniem ciszy” i losem pomiędzy członkami rodziny, dotykany przez depresję. Uświadamiamy sobie jednocześnie, że nasze życie nie bardzo różni się od innych jego form zwierzęcych, a nawet roślinnych, nawet naszych dzieci i wnuków.

Sama twórczość w sobie również nasuwa obawy i wątpliwości, że nasze prawniki ulegną odczłowieczeniu, co dotyka nas, kiedy uświadamiamy sobie, że się starzejemy. Uparcie pojawia się nam strach podporządkowujący naszą egzystencję jego panowaniu, co dobitnie ujawnia pandemia covid, z którą walczymy nawet sercem z marnymi skutkami, ciągle poszukując fundamentów dla naszego zwykłego człowieczeństwa. Dekomponuje się więc i nasze pojęcie Boga i Jego wszechmocności; otacza nas pustka i zdajemy sobie sprawę, że nie możemy liczyć nawet na najbliższych, bo oni także bywają bezsilni. Strach dalej penetruje nasz świat i uświadamia nam, że „z prochu powstałeś i w proch się obrócisz”. Wrońska demaskuje również klimat szpitalnej pomocy, bo widzi egoistyczne zadowolenie personelu z choroby i śmierci pacjentów, które ich jeszcze nie dotyczą.

Kiedy spogląda w gwiazdy, widzi „ludzki los: przybity do „zimnej pustki nieba”, a próby

negocjacji z Bogiem nie odnoszą sukcesu. Chce być niezniszczalna i prosi Boga o pomoc w życiu codziennym, szczególnie wtedy, gdy doświadcza miłości bliskiej osoby. Choć odniosła wiele spektakularnych sukcesów, chce żyć i być zwykłym człowiekiem. Czy to zbyt dużo? Warto się nad tym głęboko zastanowić.

prof. Ignacy S. Fiut

Barbara Wrońska, „Zwykły człowiek”. Wydawnictwo Pisarze pl, Warszawa 2021, s. 84.

Poezja kapłańska Joanny Nowocień

Ziemia pamięta czasy, w których kobiety sprawowały władzę, choć rzadko się o tych czasach opowiada. Kobiety były przywódczyniami, służyły swoją mądrością, intuicją. A pośród nich istniały również kapłanki. Gdy zanurzam się w wyobraźnię, widzę uważną i pewną siebie, a jednak pokorną postać, słuchającą (i nasłuchującą) wszelkich odgłosów natury. Szamankę, kapłankę, wiedźmę. Nie o nazewnictwo tu chodzi, a o świadomość siebie, kolei losu, świadomość pokoleń i blizn, zadrapań, ale także błogosławieństw, które nieśli ze sobą przodkowie. Z tą świadomością niezaprzeczalnie łączą się mądrość, moc, stabilność, a więc rozumienie czasu i przestrzeni oraz pogodzenie z rzeczywistością.

Wspominam o tym, ponieważ taki obraz wrażliwości wylania się z wierszy **Joanny Nowocień** zaprezentowanych w tomiku. Niniejszy zbiór to podróż przez (od)cienie poetyckiego kapłaństwa, któremu mogłaby podołać tylko kobieta – nie zamierzam umniejszać w ten sposób roli mężczyzn w poezji (ale my, panowie, mamy nieco inną ekspresję). To nie

jest poezja łagodna, opowiadająca o sprawach błahych. Znajdujemy tu potwierdzenie, że wszyscy jesteśmy *potomkami ofiar Auschwitz Birkenau*, że niesiemy w sobie wewnętrzzną skazę – nie służy to jednak oskarżeniu czy użalaniu się, a obserwacji, którą poczynić mogła jedynie kapłanka, spoglądająca na świat łaskawym, pełnym miłosierdzia okiem, wyrozumiała i czuła w swoim poznanu.

Podmiot liryczny wierszy Joanny Nowocień godzi się z rzeczywistością, nie próbuje jej zmieniać. Zauważa to, co jest do zauważenia. Akceptuje, błogosławi. Cieszy się bogactwem dobroci, przyjmuje uderzenia i cięgi, gdy jest to potrzebne do wzrostu. Daleko mu jednak do przekonania, że każde cierpienie uszlachetnia, czemu dowód daje w słowach:

*przodkowie chcą wypłynąć łaską
z naszych krwiobiegu
wsiąknąć w ziemię
i spokojnie odejść*

(z wiersza *Pokoleniowo*)

Żadne cierpienie nie jest wieczne i nie ma w wieczności zbyt wiele miejsca na rozpatrywanie ran i zapamiętywanie bólu. Jest za to myśl o łagodnym przejściu, rozwoju duchowości i poznaniu siebie. Temu wszystkiemu służyć ma pojednanie z kosmosem, które u poetki odbywa się nie tylko na płaszczyźnie znaczeniowej czy metaforycznej, ale i dosłownej. Wystarczy przyrzeć się, ile miejsca zajmują wiersze i wszelkie skojarzenia z wszechświatem, jak bardzo oczywiste się stają:

*odegrała już wiele ról
teraz wplata gwiazdy
w Warkocz Bereniki
i jeździ skuterem po Andromedzie*

(z wiersza *Babcia na Drodze Mlecznej*)

*płoną kapryśne kwazary
z zagubionych gwiazd
rodzą nowe protoplanety
[...]
ludzkie mikroby
nie czują pędu kosmosu
(z wiersza *Kwazary i mikroby*)*

*z niedowierzaniem zaglądają
poza kraniec tanki
ale już wyprzedzają mgławicę*

(z wiersza *Jednia*)

Poezja kapłańska to poezja pojednania ludzi z ludźmi, we wzajemności ludzi z naturą i kosmosem, a także najważniejszego – samego siebie z sobą. Jasno bowiem wynika z przedstawionych w zbiorze utworów, że trzeba przejść konkretną drogę, którą możemy nazwać na różne sposoby (metanoja, rozwój duchowy, dotarcie do siebie, samoświadomość), by móc wewnętrzną miłością obdarzyć wszystko, co istnieje:

*wirując na palcach
samotnie przechodzi metanoję
ludzkiej larwy
w siebie*

(z wiersza *Metanoja*)

(Dokończenie na stronie 18)